7.4.2022

HE 32/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Sonja Pyykkönen, Luontoympäristöosasto

Asiantuntijalausunto

Maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt ympäristöministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä lannoitelaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi. Ympäristöministeriö kannattaa lakiluonnosta seuraavin huomioin.

Lain perusteluiden mukaan lannoitelainsäädännöllä ja toimivalla valvonnalla voidaan vähentää lannoitevalmisteiden käytöstä ympäristölle ja ravintoketjuun aiheutuvia mahdollisia haittoja. Lannoitelaissa määriteltäisiin olosuhteet, kuten tilat, laitteisto ja kalusto, joissa lannoitevalmisteet olisi valmistettava, varastoitava ja kuljetettava. Laissa myös annettaisiin yleisperiaatteet, joiden mukaan lannoitevalmisteita olisi käsiteltävä, käytettävä, kuljetettava ja varastoitava siten, että ne eivät aiheuttaisi terveys-, turvallisuus- tai ympäristöhaittaa. Ympäristöministeriö katsoo, että ehdotetuissa säädöksissä on hyvin huomioitu ympäristön pilaantumisen estäminen. Ympäristöministeriö pitää myös erittäin hyvänä, että Suomi voi edelleen pitää lannoitteiden tiukemman kadmiumin enimmäisraja-arvon 22 mg/kg P_2O_5.

Ympäristöministeriö pitää välttämättömänä, että fosforilannoituksesta säädetään lainsäädännössä, joka koskee kaikkia viljelijöitä. Maataloudesta aiheutuvan hajakuormituksen hillitsemiseksi komissio on antanut ympäristöministeriölle palautetta, että Suomessa tulisi lisätä toimia, joilla rehevöittämistä aiheuttavien ravinteiden joutumista vesistöihin vähennetään. Suomessa olisi otettava käyttöön kaikkia maanviljelijöitä koskevia sitovia vaatimuksia ravinnekuormituksen vähentämiseksi etenkin fosforikuormituksen osalta. Viime aikaisessa komission ja Suomen välisessä vuoropuhelussa komissio on edelleen katsonut, että hajakuormitusta koskeva sääntely on nykyisin riittämätöntä erityisesti fosforin osalta. Maatalouden fosforikuormituksen vähentämisessä keskeistä on maan fosforipitoisuuksien laskeminen sekä kasvien tarpeen, että fosforikuormituksen vähenemisen kannalta optimaaliselle tasolle. Fosforilannoituksen rajoittaminen nykyisen ympäristökorvauksen mukaisilla lannoitusrajoilla on kansallisesti todettu maatalouden vesiensuojelutoimenpiteistä ensisijaiseksi toimenpiteeksi. Lannoitevalmistelainsäädännön fosforin käytön nykyiset rajat ovat olleet täysin riittämättömät, eikä niillä ole ollut merkitystä vesienhoidon kannalta. Luonnonvarakeskus on todennut ympäristökorvauksen lannoitusrajojen toimivan suunnitellusti ja on myös esittänyt tarpeet lannoitusrajojen jatkokehittämiseen uusimman tutkimustiedon mukaisesti.

Ympäristöministeriö tukee lakiesityksen 14 §:ssä ehdotettua talouden toimijan velvollisuutta antaa tietoja vuosittain Ruokavirastolle lannoitevalmisteista ja niiden määristä, ravinnesisällöstä, haitallisten aineiden pitoisuuksista ja käyttökohteista. On hyvä, että lakiesityksen perustelujen mukaan näitä tietoja voidaan ympäristöhallinnossa jatkossa hyödyntää EU:n puhdistamolietedirektiivin edellyttämässä raportoinnissa komissiolle sekä muussa jäteperäisten lannoitevalmisteiden käytön seurannassa ja valvonnassa. Myös lain nojalla annettavien asetusten valmistelussa ja lainsäädännön toimeenpanossa tulisi yhteistyössä ympäristöhallinnon kanssa huolehtia siitä, että jäteperäisten lannoitevalmisteiden seuranta ja valvonta voidaan järjestää toimivaksi kustannustehokkaaksi kokonaisuudeksi, joka sovittaa yhteen lannoite- ja jätelainsäädännön osin päällekkäiset vaatimukset. Tavoitteena tulisi olla seurantajärjestelmä, jossa toiminnanharjoittajan tarvitsee ilmoittaa tiedot vain kerran ja samalla kertaa saataisiin koottua kaikki viranomaisten tarvitsema ja EU:lle raportoitava tieto. Kehittämistarvetta on muun muassa yhdyskuntajätevesilietepohjaisten lannoitevalmisteiden osalta.